

Кравченко Ю. С. Ландшафтно-географічні та геологічні умови утворення чорноземів Північно-Східного Китаю.

Визначені географічні межі поширення китайських чорноземів, описаний клімат, проаналізовані геологічна будова, рельєф, алювіальні рівнини і четвертинні відклади Північно-Східного Китаю

Ключові слова: ландшафт, рельєф, чорнозем, Північно-Східний Китай.

Kravchenko Yu. S. Landscapes, geographical and geological conditions of the North-East China chernozem formation.

It was described: geographical boundaries of Chinese chernozems, climate, geological composition, relief, alluvial plain lands, quaternary deposits of the North-East China.

Keywords: landscape, relief, chernozem, North-East China.

Кравченко Ю. С. Ландшафтно-географические и геологические условия образования черноземов Северо-Восточного Китая.

Определены географические границы распространения китайских черноземов, описан климат, проанализированы геологическое строение, рельеф, аллювиальные равнины и четвертичные отложения Северо-Восточного Китая.

Ключевые слова: ландшафт, рельеф, чернозем, Северо-Восточный Китай.

Надійшла до редколегії 19.06.2013

УДК 911.2/52

Кулініч Ю. А.

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

**УКРАЇНСЬКИЙ ЛІСОСТЕП
ЯК РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТ-ЕКОТОН:
ОСОБЛИВОСТІ І ПЕРСПЕКТИВИ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Ключові слова: лісостеп, екотон, екосистема, фізико-географічна зона

Постановка проблеми. На сьогодні залишаються невирішеними деякі проблеми дослідження Українського Лісостепу. Однією з таких є проблема, яка стосується широтної диференціації ландшафтів лісостепової зони, а саме доцільності виділення в її межах фізико-географічних підзон. У більшості праць як із фізико-географічного [1, 3, 5, 6], так і геоботанічного [2] та агрогрунтового районування України основна увага акцентується на висотній, а не на широтній диференціації кліматичних і ландшафтних умов території лісостепової зони. При чому, якщо у питанні висотної диференціації ландшафтів більшість вчених-фізико-географів погоджуються між собою, то щодо широтної диференціації лісостепових ландшафтів існують різні думки і, як наслідок, різні варіанти фізико-географічного (ландшафтного) районування. Така тенденція простежується і у питаннях геоботанічного та агрогрунтового районування території, де акцент робиться на виділенні провінцій і практично не розглядається можливість виділення підзон. Деякі вчені виділяють підзони в межах лісостепової зони України (наприклад, Ф.М. Мільков [6], Л.С. Берг [1]), або лише зазначають наявність певного ступеня широтної диференціації лісостепових ландшафтів (праці

ISSN 0868-6939 Фізична географія та геоморфологія. – 2013. – Вип. 3(71)

О.М. Маринича і П.Г. Шищенка [5]). Г.І. Денисик подає огляд різних варіантів широтної диференціації лісостепу України, при цьому зазначаючи, що «...широтна диференціація лісостепової смуги України зумовлена її значною протяжністю з півночі на південь: на заході 350 км, на сході - до 300 км та відповідною зміною балансу вологи від позитивного на північній до нейтрального на південній межі. Разом з тим, проблема поділу лісостепової смуги на широтні варіанти (у літературних джерелах частіше - підзони) до цього часу не вирішена» [3, С.31–33].

Тому, з огляду на ці суперечності у розгляді питання доцільно розглянути Український Лісостеп як регіональний ландшафт-екотон.

Формулювання мети і завдань статті. Основною метою статті є розгляд перспективи дослідження широтної диференціації Українського Лісостепу як регіонального екотону з огляду на загальні властивості екотонів та проблеми дослідження даної території.

Завданнями наукового дослідження, на основі якого написана стаття, є: 1) розглянути проблему поділу Українського Лісостепу на фізико-географічні підзони; 2) розглянути Український Лісостеп як регіональний ландшафт-екотон і з огляду на це окреслити шляхи вирішення проблеми поділу лісостепової зони України на підзони.

Виклад основного матеріалу. За Ю. Одумом, "... екотон являє собою перехід між двома і більше різними угрупованнями (фізіономічно помітними), наприклад, між лісом і луками, або між м'яким і твердим ґрунтом морських біоценозів. Це прикордонна зона, або зона «напруги», яка може мати значну лінійну протяжність, але завжди буває вузькою від територій самих сусідніх угруповань " [7, с.203].

Е. Г. Коломиц дає так зване «ландшафтне» визначення екотону: "...ландшафт-екотон є «угрупованням» природно-територіальних комплексів як відносно однорідних на даному ієрархічному рівні географічних утворень, функціонально взаємопов'язаних і просторово впорядкованих відповідними геопотоками"[4, с.12].

Екотони є важливими структурами функціонування ландшафтів. Той факт, що вони є перехідними зонами, робить їх індикаторами кліматичних змін і екологічного забруднення. Також екотони мають високу первинну і вторинну продуктивність, адже в їх межах присутні види, характерні для обох природних місцеіснувань, які вони розділяють.

Виникнення ландшафтних екотонів обумовлене загальною закономірністю еволюції просторових систем - тобто поступовим стиранням (згладжуванням) різких меж в природі внаслідок все більшого розвитку міжгеосистемних взаємовідносин. В результаті, лінійна межа з часом трансформується в перехідну смугу (чітко виражені бровки молоді ерозійної форми з часом руйнуються і стають усе більш пологими поверхнями; лінійна межа між лісом і лугом поступово згладжується взаємопроникненням лісових і лучних видів в суміжні біотопи і створенням узлісся). Подальший розвиток ландшафтного екотону призводить до формування в ньому певних специфічних рис, нехарактерних для жодної з

контактуючих геосистем. З часом ландшафтний екотон перетвориться в клинальну або типову (звичайну) геосистему з власними межами, можливо, також екотонного характеру.

Більшість із меж геосистем - це екотони різної ширини. За шириною і довжиною контактуючих геосистем виділяються:

- мікроекотони (вони утворюються на контакті геотопів до 40 м в діаметрі);
- мезоекотони (контакт луг-ліс, болото-ліс тощо);
- макроекотони (виникають на межах великих лісових і болотяних масивів, великих озер).

Г. Вальтер (1978) виділяє також зоно-екотони (наприклад, зоно-екотонами є зона лісостепу, субальпійський пояс).

Найкраще екотонний ефект проявляється на контакті лісових геосистем з трав'яними (луговими, степовими). Розглянемо основні особливості ландшафтних екотонів на прикладі лісостепу.

Екотон між лісом і трав'янистими геосистемами виконує бар'єрну і контактну функції. Бар'єрна функція може реалізовуватися трьома способами:

- екотон як бар'єр-трансформатор впливає на горизонтальний потік, що перетинає його, таким чином, що характеристики потоку істотно змінюються, досягши суміжної геосистеми. Наприклад, атмосферні потоки тепла і водяної пари в напрямі з лісу до степу у межах екотону нагріваються і висушуються, а в зворотному - охолоджуються і звожуються;

- екотон як бар'єр-перешкода не дозволяє певним потокам досягти суміжної геосистеми, - при цьому матеріал, який переноситься потоком, акумулюється у межах екотону і надалі включається в міжелементні зв'язки його вертикальної структури.

- екотон як компенсуючий бар'єр повертає (відштовхує) горизонтальні потоки, які поступають до нього від ядер суміжних геосистем, наприклад, зоогенні міграції типово лісових або типово лугових видів.

Контактна функція ландшафтного екотону може бути реалізована у вигляді: а) простого контакту, коли горизонтальні потоки без перешкод і змін перетинають екотон; б) активних контактів, коли в екотоні формуються нові потоки, нехарактерні для ядер типовості контактуючих геосистем (наприклад, атмосферні потоки на узліссях, бризові літні вітри тощо); в) вторинних контактів, які проявляються в тому, що матеріал, який накопичується в екотоні, починає мігрувати за його межі в сусідні геосистеми [9].

Формування і розвиток екотону є процесом взаємообумовленої зміни його будови і мембранної функції, що закономірно розгортається в часі. Саме ландшафтні екотони виявляються сприятливими для різкого збільшення видового і ценотичного різноманіття біоти – т.з. "крайового (узлісного) ефекту". Екотонні ландшафти і освоєні зазвичай краще, оскільки сприятливі для поселення, активної праці і відпочинку людини. Зокрема, за

Ю. Одумом, лісостепові екотони – території, що вважаються за найкраще місце розташування людських поселень через їх ландшафтну і ресурсну різноманітність, і, як наслідок, мають більший ризик пошкодження [10]. Тому при проектуванні зони контакту природних геосистем, особливо контрастних, оцінюються як найбільш цінні для будівництва рекреаційних об'єктів (будинків відпочинку, туристичних баз), організації мисливських угідь. В той же час при проектуванні господарської діяльності в цих геосистемах слід враховувати підвищену вірогідність і силу розвитку небезпечних природних явищ, пов'язаних з великими градієнтами і інтенсивністю тих, що йдуть, а іноді і процесів (у предгірних районах - землетруси, повені, селі і так далі), що загострюються тут [12].

З огляду на важливість проблем екотонів Ю. Одум [7] присвятив цьому питанню окремий розділ фундаментальної книги “Основи екології”. Він зазначив, що в широких екотонах можуть траплятися організми, які не властиві жодному з угруповань, що межують між собою. Такі організми отримали назву примежових. Окрім того, в екотонах змінюється не лише чисельність організмів, а й їхня поведінка та фізико-хімічна характеристика ґрунтів, тобто виявляється “крайовий ефект”. Найдосконаліше “крайовий ефект” описаний для птахів наземних екосистем [8].

Взагалі, проблема функціонування популяції в екотонах не достатньо вивчена. Можна припустити, що їхнє функціонування буде залежати від біологічних особливостей видів і характеристики екотонів та наявності консортів (зокрема, це стосується ентомофільних рослин, у запиленні яких беруть участь види роду *Vombus*, частота трапляння яких зростає в екотонах) тощо.

Оскільки екотони мають спеціальні порівняно зі суміжними екосистемами, автотрофні і гетеротрофні блоки, едафотоп і кліматоп, то можна висловити гіпотезу про те, що їх (екотони) доцільно розглядати як примежові екосистеми з притаманними їм біотичним кругообігом та швидкістю потоку енергії. Однак це припущення також потребує експериментального підтвердження.

На підставі наведених вище міркувань можна окреслити два основних завдання щодо подальшого вивчення екотонів: перше – дослідження мікроеволюційних процесів у популяціях екотонів, друге – вивчення структурно-функціональної організації “екотонних” екосистем. Спільним для обох завдань є дослідження розмірів екотонів. Якщо довжину екотона можна визначити достатньо легко, вимірявши її, то ширину – набагато важче. Ширина екотона – це фактична зона трансформованого середовища, а її можна визначити лише з застосуванням комплексних досліджень абіотичних і біотичних факторів.

Сформульовані вище завдання більше стосуються “природних” екотонів, тобто екотонів малотрансформованих людською діяльністю екосистем [8]. Також біоми (сукупність екосистем) екотонів – території, відносно яких зростає інтерес природоохоронних програм у зв'язку з їх високою біорізноманітністю, роллю у регулюванні екосистеми і

ландшафтних процесів, а також як індикаторів зміни клімату [13]. Не є винятком і територія Українського Лісостепу, тому її подальше дослідження постає особливо актуальним на сьогодні.

Український Лісостеп, або лісостепова зона України, простягається на схід від широколистянолісової зони до західних відрогів Середньоруської височини. Її північна мережа звивиста, але добре простежується за суцільним поширенням північнолісостепових ландшафтів, індикаторами яких служать сірі лісові ґрунти, чорноземи опідзолені, сформовані на лесових породах. У північну частину лісостепу по долинах річок, давніх улоговинах стоку проникають мішанолісові ландшафти.

Своєрідність природи лісостепової зони України – у поєднанні в її межах різних типів ландшафтів, розвинутих в однакових кліматичних умовах: 1) широколистянолісових із сірими і темно-сірими лісовими ґрунтами, що утворилися на її підвищеннях, високих схилах лівих приток Дніпра; 2) власне лісостепових з чорноземами опідзоленими і реградованими, які представлені фрагментарно збереженими широколистяними лісами, що виділяються на тлі сільськогосподарських угідь; 3) лучно-степових з чорноземами типовими (глибокими, лучно-чорноземними ґрунтами, цілком перетвореними в орні угіддя). У річкових долинах поширені лучні й болотні ландшафти, які займають порівняно з попередніми меншу площу [5].

Корелюючи з вищеназваними типами ландшафтів схему поділу лісостепової зони на три широтні смуги пропонує Г. І. Дениsik [3, С. 32]: «...поділ лісостепу тільки на два варіанти (за Ф. М. Мільковим, див. рис.1), що характеризується переважанням або лісів (I) або степів (II), не залишає місця для типово лісостепових ландшафтів, з приблизно рівномірним розподілом у натуральному стані лісових і степових комплексів. Цей недолік знімається завдяки поділу смуги на три широтних варіанти - північний лісостеп (1), типовий або центральний лісостеп (2) та південний лісостеп (3)».

Далі він подає характеристику кожної зі смуг: *«Північний лісостеп.* Баланс вологи (відношення опадів до випаровування) у північному лісостепу України позитивний. Натуральна і культурна рослинність тут не потерпає від засух та суховіїв. Процесам вилуговування північно-лісостепових ландшафтів сприяли лесоподібні легкосуглинисті і піщані породи. У натуральному стані тут панували листяні ліси на сірих лісових ґрунтах і поляни різнотравних степів на опідзолених чорноземах. На межі контакту північно-лісостепових ландшафтів з поліськими (мішанолісовими) в умовах близького до поверхні залягання ґрунтових вод, у складі яких є карбонат кальцію, активізуються процеси засолення. Содові солончаки і солонці змінюються тут заболоченими днищами долин, впадин або улоговин стоку. На даний час, у північному лісостепу, особливо його західній частині та високих схилах лівих допливів річки Дніпро, панують

широколисто-лісові ландшафти з сірими і темно-сірими лісовими ґрунтами. Ця обставина "спонукає" окремих ботаніків та географів розглядати північний лісостеп як самостійну смугу широколистих лісів.

Рис. – Лісостепова тріада [3].

Двоваріантний поділ: I – північний степ; II – південний степ.

Трьохваріантний поділ: 1- північний степ; 2 – центральний або типовий лісостеп; 3 – південний степ

Типовий лісостеп займає, в основному, центральну частину смуги та обмежується вилугованими і типовими (потужними) чорноземами. Просторово він відповідає смугі суцільного розповсюдження лучних степів або лісостепу у геоботаніків. У натуральному стані тут поєднуються листяні й соснові (на пісках) ліси з різнотравними степами на вилугованих чорноземах. На даний час панують лісостепові ландшафти (фрагменти збережених широколистих лісів на фоні сільськогосподарських угідь) з опідзоленими та реградованими чорноземами.

У типовому лісостепу Правобережжя збереглися ділянки так званих "Лісостепових Полісь" - Прибузьке Полісся, Мошнинські болота тощо з переважанням мішанолісових ландшафтів на світло-сірих супіщаних лісових ґрунтах, заболочених понижень та різнотравних лук.

Південний лісостеп. Формування південно-лісостепових ландшафтів з середньогумусними і солонцюватими чорноземами на лесоподібних суглинках низин, слабодренованих рівнин проходило у позальодовикових областях. Баланс вологи тут близький до нейтрального. Поступове збільшення на південь сухості клімату сприяло сульфатно-хлоридному засоленню ґрунтів та вод. Ґрунтові води залягають тут значно глибше північно-лісостепових. До розорювання у південно-лісостепових ландшафтах панували різнотравно-типчакково-ковилкові стеги, на фоні яких були розкидані великі острови лісів, їх залишки тепер представлені окремими лісовими масивами Прибужжя, Чорним лісом у Кіровоградській області та нагірними дібровами західних схилів Середньоруської височини. Характерною особливістю південно-лісостепових ландшафтів, особливо Лівобережної України, є степові блюдця глибиною до 3 м, в діаметрі, здебільшого, 20-50 м. В. В. Докучаєв називав їх "тарелкообразними

низинками" і відмічав, що на вододілі річок Ворскла і Псьол вони "пестрили" степ, як "оспа - лицо". Часті засухи і суховії у південному лісостепу зближують його з степовою смугою. Грунтознавці та геоботаніки відносять південний лісостеп до північної частини степу» [3, с.32 – 33].

Повертаючись до екотонів, слід зазначити, що відмінність параметрів екологічних факторів екотонів від їхніх розмірів, притаманних суміжним екосистемам, і є умовою формування специфічних ценозів та змін у структурі популяцій, зокрема, в екотонах можуть формуватися "свої" популяції рослин і тварин, або скластись така ситуація, коли частина популяції перебуває в одному угрупованні, друга — у іншому, а третя — в екотоні. Функціонування кожної із таких частин популяції буде зумовлюватися притаманною ритмічною дією для угруповань і екотона екологічних факторів. Різне ритмічне функціонування фрагментів популяції (наприклад, цвітіння особин) може призвести до порушення в обміні генетичною інформацією між особами, а відтак до різних мікроеволюційних процесів у фрагментах популяції. Це припущення потребує підтвердження фактичними даними. Опосередковано доказом того, що відбір у фрагментах популяції, які перебувають у різних екологічних ситуаціях може проходити по-різному слугують дані К.Фалінські [11], яка вважає, що в екотонах формуються специфічні популяції. Водночас вірогідно, що між фрагментами може відбуватися естафетне передавання генетичного матеріалу, завдяки чому і досягається цілісність популяції [8, с.61]. Тому розгляд Українського Лісостепу як регіонального екотону, який можна поділити на три широтні смуги за особливостями ландшафтних умов (диференціацію яких чітко зазначають О. М. Маринич і П. Г. Шищенко, хоча й не виділяють в межах території фізико-географічних підзон), постає цілком можливим, однак потребує подальших досліджень – картографічних і геоінформаційних.

Висновки і перспективи подальших розробок. Отже, попри те, що екотонні території є стійкими утвореннями, вони найшвидше реагують на різного роду зміни, у тому числі і антропогенні. Тому їх детальне вивчення дасть уявлення не лише про саморегуляцію біоти, але і дозволить розробити оптимальну стратегію раціонального природокористування, яка б забезпечувала збереження біофонду. Це стосується і території Українського Лісостепу (лісостепової зони України) як регіонального ландшафту-екотону. При чому одною з найактуальніших проблем дослідження цієї території є проблема поділу української лісостепової зони на підзони, яка є на сьогодні невирішеною внаслідок нечітких критеріїв і недостатнього дослідження питання, тому автор статті планує в найближчому майбутньому займатися дослідженням цього питання, використовуючи інструменти геоінформаційних систем (ГІС).

Список літератури

1. Берг Л.С. Географические зоны Советского Союза / Л.С. Берг. – М. : Географгиз, 1947.– 397 с.
2. Геоботаничне районування Української РСР / Андрієнко Т.Л., Білик Г.І., Брадїс Є.М. ін. – К. : Наукова думка, 1977. – 304 с.
3. Денисик Г.І. Лісополе України / Г. І. Денисик. – Вінниця : Тезис, 2001. – 284 с.
4. Коломыц Э.Г. Региональная модель глобальных изменений природной среды / Э.Г. Коломыц. – М. : Наука, 2003. – 371 с.
5. Маринич О.М. Фізична географія України : Підручник / О. М. Маринич, П. Г. Шищенко. – К. : Знання, 2005. – 511 с.
6. Мильков Ф.Н. Природные зоны СССР. – изд. 2-е, доп. и перераб. / Ф.Н. Мильков - М. : Мысль, 1977. - 293 с.
7. Одум Ю. Основы экологии / Ю. Одум. – М.: Мир, 1975. – 740 с.
8. Царик Й. Деякі завдання з вивчення екотонів / Й. Царик // Вісник Львівського університету. Серія біологічна. – 2003. – Вип. 33. – С. 60–64.
9. Шалімов М.О. Ландшафтна екологія : навч. посіб. для студ. екол. спец. ВНЗ / М.О. Шалімов. – Одеса : Наука і техніка, 2012. – 372 с.
10. Anchorena J. Identifying habitat types in a disturbed area of the forest-steppe ecotone of Patagonia / Anchorena J., Cingolani A. // Plant Ecology. – 2002. – No. 158. – P. 97–112.
11. Falinski K. Ecologia roslin / K. Falinski. – Warschawa : PWN, 1997. - 453 s.
12. Farina A. Landscape Ecology in Action / Farina A. – Springer, 2000. – 472 p. -
13. <http://www3.udg.edu/cgpt/Almo%20Farina/Biosphere.pdf>.
14. Hufkens K. Ecotones in vegetation ecology: methodologies and definitions revisited / Hufkens K., Scheunders P., Ceulemans R. // Ecological Research. – 2009. – No.24. – P. 977–986.

Кулінич Ю.А. Український Лісостеп як регіональний ландшафт-екотон: особливості і перспективи сучасних досліджень

У статті розкрито науковий підхід до дослідження Українського Лісостепу як ландшафту-екотону, узагальнено літературні дані щодо властивостей і значення екотонів у функціонуванні рослинних та тваринних популяцій. Визначено особливості та перспективи, а також сформульовано актуальні завдання сучасних досліджень широтної диференціації Українського Лісостепу як регіонального екотону.

Ключові слова: лісостеп, екотон, екосистема, фізико-географічна зона.

Kulinich Y.A. Ukrainian Forest-Steppe as a regional landscape-ecotone: particularities and prospects of the modern researches.

The scientific approach to the research of the Ukrainian Forest-Steppe as a landscape-ecotone is considered in the paper. The published data on its properties and role in the plant and animal populations functioning is generalized. The features and prospects, as well as the actual tasks of the modern researches of the Ukrainian Forest-Steppe latitudinal landscape differentiation as a regional ecotone were formulated .

Keywords: forest-steppe, ecotone, ecosystem, physical-geography zone.

Кулінич Ю.А. Украинская Лесостепь как региональный ландшафт-экотон: особенности и перспективы современных исследований

В статье раскрыто научный подход к исследованию Украинской Лесостепи как ландшафта-экотона, обобщено литературные данные о свойствах и значении экотонів в функционировании растительных и животных популяций. Определено особенности и перспективы, а также сформулировано задания современных исследований широтной дифференциации Украинской Лесостепи как регионального экотона.

Ключевые слова: лесостепь, экотон, экосистема, физико-географическая зона.

Надійшла до редколегії 12.06.2013

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЛЯ ЛАНДШАФТНОГО ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ НА ПРИМІСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ЛЬВОВА

Ключові слова: ландшафтне планування, природно-заповідний фонд, охорона ландшафту, ландшафтна соціологія

Постановка проблеми. Програмою формування регіональної екологічної мережі Львівської області на 2007–2017 роки та Регіональною цільовою екологічною програмою розвитку заповідної справи у Львівській області на період 2009–2020 років передбачено низку заходів, що стосуються оптимізації природного середовища м. Львова та збереження природних екосистем у місті.

Одним із найважливіших завдань у зв'язку з цим є формування природоохоронних територій комплексного поліфункціонального призначення, яке вимагало проведення міждисциплінарних наукових досліджень. У 2011–2012 рр. на замовлення Львівської міської ради Регіональним агентством стійкого розвитку, яке функціонує при географічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка було організовано такі дослідження в рамках виконання науково-дослідницьких робіт по темі „Проект створення об'єктів природно-заповідного фонду на приміських землях Львова“.

Мета дослідження – обґрунтувати доцільність створення нових та реорганізації діючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду на приміських землях Львова для встановлення територіально диференційованого режиму охорони, раціонального використання та відтворення природних та історико-культурних комплексів.

Актуальність досліджень пов'язана з необхідністю збереження ландшафтно-біотичної різноманітності на приміських землях Львова та проведення ландшафтного планування для цілей рекреації. Потреба покращити систему управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду зумовила необхідність створення багатофункціональної природоохоронної території – регіонального ландшафтного парку. Це в свою чергу сприятиме збільшенню загальної площі природоохоронних територій на приміських землях Львова.

У дослідженнях взяли участь географи, геологи, ботаніки, зоологи, екологи, економісти, архітектори, історики провідних наукових установ Львова, зокрема: Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного лісотехнічного університету України, Національного університету „Львівська політехніка“, Інституту екології Карпат НАН України, Державного природознавчого музею НАН України у